

Dilimde

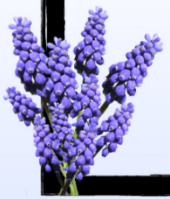
TÜRKÇE SÖZLÜK

İrem Naz ÇAP

2023

1. TEMA

BİREY VE TOPLUM

	TRANKRİPSİYON	ANLAMI	ÖRNEK
Ağırlamak	/aɣərɬʌmʌk/	Konuğa saygı göstererek onun her türlü rahatını, gereksinimini sağlamak **Eş anlam** İkram etmek İzaz etmek	Kasın, aslında konuk ağırlayacak durumda değildi. *(Gülten Dayıoğlu, Midos Kartalı'nın Gözleri, s.35)*
Ağzını aramak	/aɣzınıʌrʌmʌk/	Konuşturarak düşüncesini öğrenmeye çalışmak	Geçenlerde bir öğretmen arkadaşımla okuldan çıkarken vedalaştığımız sekreter kız "Hoşça kalın!" diye uğurlayınca bizi, arkadaşın ağzını aradım. *(Feyza Hepçilingirler, Dedim Ah, s.67)*
Alaca	/ʌɬʌdʒʌ/	Birkaç rengin karışımından oluşan renk **Eş anlam** Ala	Ok Uz Kağan, bu meşhur sözü kulak ardı edip her vakit alaca bir aygıra binerdi. *(Ufuk Tufan, Börü Pençesi, s.133)*
Alınmak	/ʌɬənmʌk/	Bir sözün, bir davranışın kendisine söylediğini veya yapıldığını sanarak incinmek, kırılmak **Eş anlam**	Bu "Peki, söylerim." demek, biliyorum. Alınmamam gerek, onu da biliyorum ama elimde değil, alınıyorum. *(Feyza Hepçilingirler, Dedim Ah, s.67)*

		Kırılmak Uyarlanmak İncinmek Gücenmek	
Aramak taramak	/ʌrʌmʌktʌrʌmʌk/	Titizlikle, dikkatle aramak, çok aramak	Çevre kıyılar nice aranıp tarandıysa da Âdem'in izine rastlanamadı. *(Gülten Dayıoğlu, Midos Kartalı'nın Gözleri, s.41)*
Arıtmak	/ʌrətmʌk/	Katışıksız duruma getirmek **Eş anlam** Tasfiye etmek Paklamak Temizlemek	Kirlenmiş suları arıttı denizlerimde… *(Şükran Kurdakul, Bir Yürekten, Bir Yaşamdan)*
Azık düzmek	/ʌzəkdʊzmek/	Gereken yiyecek ve içecek şeyleri hazırlamak	Bunun için yapılması gereken ne varsa yapılır, ayrılırken gideceği yere kadar konuğun azı düzülür. *(Mehmet Önder, Aldı sözü Anadolu, s.42)*
Bark	/bʌrk/	Oturulan yer **Eş anlam** Ev	Aç, susuz, evsiz barksız kalmış, horlanmıştı. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s. 199)*

Boydan boya	/bɔjdʌnbɔjʌ/	Bir uçtan öbür uca kadar	Onların camı da boydan boya kırılmıştı, ev savaştan çıkmış gibiydi. (*Zülfü Livaneli, Son Ada'nınÇocukları,s.121)*
Cesaretini toplamak	/dʒ:esa:retınıtɔplʌmʌk/	Kendine güven duygusunu, yürekliliğini ve atılganlığını bir araya getirmek	Yine bir gün baloncu dinlenmek için durduğunda küçük çocuk bütün cesaretini toplayarak yanına gitti. *(Yüksel Aksoy, Bütün Dünya, s.137)*
Civar	/dʒıvʌr/	Bir yeri saran başka yerlerin bütünü **Eş anlam** Dolay	Bu arada hafta sonları Nevşehir'in civarındaki köyleri gezmiş, oralardaki çocukların fakir olduklarını görmüştü. *(Ahmet Şerif İzgören, Küçük Beyaz Uğurböceği, s.23)*
Çehre	/tʃehrɛ/	Başta, alın, göz, burun, ağız, yanak ve çenenin bulunduğu ön bölüm **Eş anlam** Yüz	Birden yüzündeki tedirginlik yok olup yerini gülümseyen kararlı bir çehreye bıraktı. *(Zülfü Livaneli, Son Ada'nın Çocukları, s.70)*
Çerçi	/tʃɛrtʃı/	Köy, pazar vb. yerlerde dolaşarak ufak tefek tuhafiye eşyası satan kimse	Çerçi Halil işin farkında idi; ikide bir karısına dert yanıyordu. *(Refik Halid Karay, Memleket Hikayeleri, s.181)*

Çıkın	/tʃəkən/	Bir beze sarılarak düğümlenmiş küçük bohça **Eş anlam** Çıkı	Kadınlar da karınlarını doyurmak için çıkınlarını açtılar. *(İsmail Bilgin, Kurtuluşun Kahramanları Küçük Şükriye, s.38)*
Çileden çıkmak	/tʃilɛdɛntʃəkmʌk/	Olup bitenler karşısında sabrı ve dayanıklılığı kalmayıp taşkınlık göstermek	Bu sözler onları çileden çıkarmadı denemez, ama pek renk vermediler. Hemen sözü değiştirdiler. *(Samed Behrengi, Küçük Kara Balık, s.21)*
Dalga geçmek	/dʌlgʌgetʃmek/	Eğlenmek, alay etmek	Şaka yaptığını anlamazdı o, dalga geçerdi. *(Feyza Hepçilingirler, Off, dilim, s.15)*
Darmadağınık	/dʌrmʌdaɣənək/	Çok dağınık ve karışık **Eş anlam** Darmadağın	Birkaç dakika içinde koca İngiliz tugayı darmadağınık oldu. *(Bilgin Adalı, Çanakkale Destanı, s.93)*
Delikanlı	/delıkʌnlə/	Çocukluk çağından çıkmış genç erkek	Ferhat adlı delikanlının, sevdalısı Şirin'e kavuşabilmek için o dağı deldiği söylenirdi. *(Zülfü Livaneli, Son Ada'nın Çocukları, s.89)*
Dert yanmak	/dɛrtjʌnmʌk/	Derdini sızlanarak anlatmak	Parası çalınan adam üzüntüsünden ağlıyor, bundan sonra geziye nasıl devam edeceğini

			düşünüyor, önüne gelene dert yanıyordu. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.156)*
Diyar	/dıjʌr/	Bazı nitelik veya değerleri taşıyanların çok bulunduğu yer, yurt **Eş anlam** Ülke	Uzak diyarlara göç eden; denizler, ülkeler aşan kuşlardı bunlar. *(Zülfü Livaneli, Son Ada'nın Çocukları, s.89)*
Duru	/duru/	Bulanıklığı olmayan, temiz **Eş anlam** Berrak	Tez odun ve duru dal parçalarını getirin. *(Ufuk Tufan, Börü Pençesi, s.76)*
Duyumsatmak	/dujumsʌtmʌk/	Duyumsamasına sebep olmak **Eş anlam** Hissettirmek	Hedefine adım adım yaklaşırken duyduğu heyecan, bacaklarına batan ve canını yakan akasya ağacının dikenlerini duyumsatmıyordu bile. *(Yüksel Aksoy, Bütün Dünya, s.137)*
Düş	/dɥʃ/	Uyurken zihinde beliren olayların, düşüncelerin bütünü, rüya **Eş anlam**	Tüm kış boyunca derin ve tatlı uykumda kimbilir ne güzel düşler görmüşümdür. *(Samed Behrengi, Bir Şeftali Bin Şeftali, s.39)*

		Rüya	
Ele avuca sığmamak	/ɛleʌvudʒʌsɯɣmamʌk/	Söz dinlememek, baskı altına alınmamak, zapt edilememek	Feride, öğrencilik yıllarında neşesi, yaptığı şakaları, ele avuca sığmaz bir kız oluşu nedeniyle "Çalıkuşu" olarak adlandırılır. *(Reşat Nuri Güntekin, Çalıkuşu, s.179)*
Fevkaladelik	/fevkʌladelık/	Olağanüstülük	Kendimde bir fevkaladelik hissediyordum. *(Reşat Nuri Güntekin, Çalıkuşu, s.80)*
Garip	/gʌrıp/	Acayip **Eş anlam** Acayip, elgin, yabancı, zavallı, kimsesiz	Çünkü köye kravatla gelen adamların hep siyah bir makam arabaları olurdu. Bütün köylüler gülümseyerek bu garip sahneye bakıyorlardı. *(Ahmet Şerif İzgören, Küçük Beyaz Uğurböceği, s.24)*
Gider	/gıder/	Bir iş için harcanan paranın bütünü **Eş anlam** Masraf	Mevsim boyunca turist gezdirmekten kazandığı para, evin yıllık un giderini karşılayacak değerdeydi. *(Gülten Dayıoğlu, Midos Kartalı'nın Gözleri, s.17)*

Gök	/gœk/	İçinde gök cisimlerinin hareket ettiği sonsuz boşluk **Eş anlam** Sema, Feza, Asuman, Uzay	Birdenbire gökten balonlar, renkli ışıklar, yıldızlar dökülse... *(Sevim Ak, Vanilya, s.37)*
Görenek	/gørenɛk/	Bir şeyi eskiden beri görüldüğü gibi yapma alışkanlığı **Eş anlam** Adet	Anadolu'daki konukseverlik gelenek ve göreneğin temelinde eski Ahi gelenekleri yatmaktadır. *(Mehmet Önder, Aldı sözü Anadolu, s.42)*
Göz gezdirmek	/gœzgezdırmek/	Derinlemesine incelemeden okumak	Ama onları konuk eden Bay John'la eşi Liz, Kaptan köşkünün arka bölümündeki kabineye gittikleri zaman, karısı çevresine göz gezdirerek. - Sevimli bir kruvazör bu, dedi. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.21)*
Gözlerinin içi gülmek	/gøzlɛrınınıtʃıgʏlmek/	Çok sevindiği yüzünden, gözlerinden belli olmak	Ağaçlar gözlerimin içine güldüler. *(Şükran Kurdakul, Bir Yürekten, Bir Yaşamdan)*

Hasret	/hʌsret/	Bir kimseye kavuşma isteği **Eş anlam** Özlem	Kahveci dedem kahveyi devredeli çok oldu. Beğenmediğim oralete hasret kaldım... *(Şermin Yaşar, Dedemin Dükkanı, s. 199)*
Hoşnut etmek	/hoʃnutetmek/	Memnun etmek	Yapmadığım iş kalmadı: garsonluk, bileycilik, alım-satım işleri... Hiçbiri hoşnut etmedi beni. *(Sevim Ak, Vanilya, s.42)*
Istırap	/əstərʌp/	Üzüntü, keder **Eş anlam** Acı	Kalbinin istediği şey ile aklının istemediği şeyin arasında kalmış olmanın ıstırabı ile inledi. *(Ufuk Tufan, Yafes'in Oğulları, s.131)*
İkram	/ıkrʌm/	Bir şeyi armağan olarak verme **Eş anlam** Sunma	Koltuğunun altında koskocaman bir kuruyemiş paketi vardı. Film başlar başlamaz paketi açtı. Kıymık'a ikram etmeyi bile unuttu. *(Sevim Ak, Vanilya, s.37)*
İşitmek	/ıʃıtmek/	Kulakla algılamak **Eş anlam** Duymak	Söylenenleri işitebilmek için kulak kepçesini sesin geldiği yana çeviriyor. Konuşurken ağzından baloncuklar çıkıyor. - Sevim Ak – Vanilya 8
Kafaya takma	/kʌfʌjʌtʌkmʌ/	Sürekli o şeyi düşünmek	Kafaya takacak bir şey kalmamış gibi vedalaşmalara, iyi dileklere taktım bugün.

			(Feyza Hepçilingirler, Dedim Ah, s.67)
Kahrolmak	/kahrołmʌk/	Çok üzülmek, içlenmek	Hepinizin adaseverliğiyle gurur duyuyorum. Yaşasın adamız, kahrolsun martılar! *(Zülfü Livaneli, Son Ada'nın Çocukları, s.135)*
Kalaycı	/kʌłʌjdʒə/	Kap kalaylayan kimse	Çerçiler, testi bardak satanlar, ürettiği malı değiş yoluyla veya para ile ticaret yapanlar, halatçılar, gezici kalaycılar, orakçılar vb. olmak üzere köye bir nedenle gelenler istediği kadar bu köy odalarında konuk olarak kalabiliyorlardı. *(Mümtaz Başkaya, Türk Konukseverliğine Tarihsel Bir Örnek: Köy Odaları, s.26)*
Karış karış gezmek	/kʌrəʃkʌrəʃgezmek/	Her yeri gezmek	Sen denizde, ben de havada dünyayı karış karış dolaşacağız. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları,s.76)*
Kendini tutmak	/kendınıtutmʌk/	Kendine hâkim olmak	Ona küçük bir ders vermek sırası gelmiş miydi acaba? Bilmiyorum, fakat kendimi tutamadım. *(Reşat Nuri Güntekin, Çalıkuşu, s.25)*

Konuk	/kɔnuk/	Bir yere veya birinin evine kısa bir süre kalmak için gelen kimse **Eş anlam** Misafir Mihman	Onları saygılı bir uşak karşıladı ve içeri gidip konukların geldiğini haber verdi. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.12)*
Konukseverlik	/kɔnuksɛverlık/	Konuksever olma durumu **Eş anlam** Misafirperverlik	Bizim bu konukseverliğimize karşılık vermek isteyen Başkan, ayağa kalkıp bir konuşma yaptı. *(Zülfü Livaneli, Son Ada'nın Çocukları, s.27)*
Mektep	/mektep/	Her türlü eğitim ve öğretimin toplu olarak yapıldığı yer **Eş anlam** Okul	Yine, dokuma çarşaflı müdirenin peşinde aynı dolambaçlı sokaklardan, tırıs tırıs mektebe döndüm *(Reşat Nuri Güntekin, Çalıkuşu, s.65)*
Mensup	/mensup/	Bir yerle veya bir kimseyle bağlantısı olan, ilişkili	Amerika'da zengin ailelere mensup oldukları söylenen bu adamları gurbet değiştirmişti. *(Refik Halid Karay, Memleket Hikayeleri, s.142)*

Mırıldanmak	/mərəldʌnmʌk/	Alçak sesle kendi kendine bir şeyler söylemek	"Yaşamımın bir gün değişeceğini biliyordum," diye mırıldanmış. *(Sevim Ak, Vanilya, s.42)*
Mızmız	/məzməz/	Her şeyde kusur bulan, hiçbir şeyden memnun olmayan	Mızmız insanlara benzediğimin farkındayım ama merak ediyorum "gün"dü, "gece"ydi, ayrım yapmadan mı konuşacağız? *(Feyza Hepçilingirler, Dedim Ah, s.69)*
Misafirhane	/mısafırhane/	Yolcuların konakladıkları han, kervansaray vb. **Eş anlam** Konukevi	Bugün de Anadolu'nun birçok köy ve kasabasında, köyün ve kasabanın ortaklaşa malı olan köy odaları, "misafirhane"ler vardır. *(Mehmet Önder, Aldı sözü Anadolu, s.39)*
Neme lazım	/nemełazəm/	`Bu işle ilgilenmem, buna karışmam` anlamlarında kullanılan bir söz, neme gerek	Aman ha neme lazım! Ve tam şu anda, bunu yazarken dışarıdan ses, benimle alay eder gibi "Baba iyi akşamlar!" diye sesleniyor birine. *(Feyza Hepçilingirler, Dedim Ah, s.69)*
Nihayet	/nıhajet/	Bir şeyin sonu, bitimi, tamamlanışı **Eş anlam** Son, sonunda	Nihayet bir gün anneme sordum: - Anneciğim, günün birinde güneş hanım darılır da bize küserse, ne yaparız? *(Samed Behrengi, Bir Şeftali Bin Şeftali, s.4)*

Orakçı	/ɔrʌktʃə/	Ücret karşılığı ekin biçen kimse	Komşu çiftliklere kafile kafile orakçılar gidiyor, Bekir bunların geçtiğini gördükçe "Yaklaştı, gelecek" diyordu. *(Refik Halid Karay, Memleket Hikayeleri, s.125)*
Oralı olmamak	/ɔrʌɬəoɬmʌmʌk/	Önemsememek, umursamamak, aldırmamak, ilgilenmemek	Ama baloncu hiç oralı değildi. *(Yüksel Aksoy, Bütün Dünya, s.139)*
Öneri	/ønɛrɪ/	Bir sorunu çözmek üzere öne sürülen görüş **Eş anlam** Düşünce Teklif	Size bir önerim var, dedi. Eğer kabul ederseniz mutlu olurum. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s. 184)*
Özümsemek	/øzɥmsɛmek/	Edinilmiş olan bilgileri bireyin öz malı durumuna getirmek **Eş anlam** Özümlemek	Bunca yıl özümsediğim özümsediğim güzel şeyler… *(Şükran Kurdakul, Bir Yürekten, Bir Yaşamdan)*

Punduna getirmek	/pundunʌgetırmek/	Bir şeyi yapmak için uygun zamanı ve yeri seçmek	Jim karşısındaki iri yarı adama baktı. Bir punduna getirip denize atarsa, atabilirse, ondan kurtulurdu. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.7)*
Sırtından yük kalmak	/sərtəŋdaŋjuqkʌłkmʌk/	Üzerine aldığı ağır bir işi başarmak	Bir rahatladım, bir hafifledim o kadar olur. Sırtımdan yük kalktı. *(Feyza Hepçilingirler, Dedim Ah, s.68)*
Sinirine dokunmak	/sınırınedɔkunmʌk/	Hoşuna gitmemek, sinirlendirmek	Bu uzatılarak pek bir ahenkle söylenen "güle güleee"ler sinirime dokunuyor benim. *(Feyza Hepçilingirler, Dedim Ah, s.68)*
Soluk	/sɔłuk/	Akciğerlere çekilen, akciğerlerden atılan hava **Eş anlam** Nefes	Solukları tükenene dek dipte kaldılar. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.51)*
Sülale	/sɥlale/	Soy, hısım **Eş anlam** Akraba	Bu köy odaları ya o sülalelerin ya da önde gelen büyüğünün adıyla anılıyordu. *(Mümtaz Başkaya, Türk Konukseverliğine Tarihsel Bir Örnek: Köy Odaları, s.26)*
Şefkat	/ʃefkʌt/	Acıyarak ve koruyarak sevme **Eş anlam**	Annem şefkatle bana sarıldı. Ertesi sabah olacaklardan çok korkuyordum. *(Zülfü*

		Sevecenlik	*Livaneli, Son Ada'nın Çocukları, s.91)*
Şikâyet	/ ʃıkajet/ ya da / ʃikajɛt/	Hoşnutsuzluk belirten söz veya yazı **Eş anlam** Yakınma, Sızıltı, Sızlanma	Ne zaman bakkal dedeme sinirlensem, kahveci dedemin yanma gidiyorum. Tam şikâyet edecek oluyorum "Ne yaptı bana biliyor musun?" diye acıklı acıklı anlatacak oluyorum… *(Şermin Yaşar, Dedemin Dükkanı, s.22)*
Tarla	/tʌrɬʌ/	Tarıma elverişli olan, sınırlı ve belirli toprak parçası **Eş anlam** Evlek	Ahmet, ilkokul aşkı Ayşe ile evlendi. Tarlada, ahırda çalıştı. Tavukçuluk, çiftçilik yapıyordu; ama hep dalgındı. *(Ahmet Şerif İzgören, Küçük Beyaz Uğurböceği, s.17)*
Tekke	/tekke/	Tarikattan olanların barındıkları, ibadet ve tören yaptıkları yer **Eş anlam** Dergâh	Vatan bir Allah tekkesi değil midir? Tekkeye gelen kurbanın semizliğine, zayıflığına bakılır mı? *(Namık Kemal, Vatan Yahut Silistre, s.25)*
Telaffuz	/telʌffuz/	Bir kelimenin ses, hece, ton ve vurgu bakımından söylenme biçimi	O temiz İstanbul telaffuzlu ve inanılmayacak kadar tatlı sesiyle… *(Reşat Nuri Güntekin, Çalıkuşu, s.179)*

		Eş anlam Söyleyiş	
Telaş	/telʌʃ/	Herhangi bir sebeple acelecilik **Eş anlam** Kargaşa Endişe Sıkıntı Tasa Kaygı	Kral alnında birikip yere şıp şıp damlayan terlerini telaşla silmeye çalışırken, "Öyle değil. Benim büyük bir sorunum var. Ben yıllardır düş göremediğim, hayal kuramadığım için çok mutsuzum," demiş. *(Sevim Ak, Vanilya, s.21)*
Tesir etmek	/te:sıretmek/	Etki etmek	Bu küçük kız, bana ılık bir ilkbahar güneşi gibi tesir etmişti. *(Reşat Nuri Güntekin, Çalıkuşu, s.179)*
Uğurlamak	/uɣurɬʌmʌk/	Gideni esenlik ve sevgi dilekleriyle geçirmek, yolcu etmek **Eş anlam** Teşyi etmek	Arkadaşları onları rıhtımda bekleyecekler, uğurlayacaklardı. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.79)*
Üzerinde durmak	/ɥzerındɛdurmʌk/	Bir işe önem vermek, bir işle yakından, sürekli ilgilenmek	Çocuklar ta başından sonuna dek Jim'in onları izlemesini, kamaralarının karışmasını anlattılar. Kaptan:- Bu adamın üzerinde

			durmak gerek, dedi. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.186)*
Varlıklı	/vʌrɬəkɬə/	Parası, malı çok olan **Eş anlam** Zengin	Elbette. Amcamın milyonları var. Bize gelince varlıklı olup olmadığımızı görürsün. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.181)*
Vedalaşmak	/vedaɬʌʃmʌk/	Ayrılırken birbirine esenlik dilemek **Eş anlam** Esenleşmek	Gemidekiler de rıhtımdakilere aynı bağırışlarla, dileklerini söylemeye çalışıyorlar, vedalaşıyorlardı. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.84)*
Vefa	/vefa/	Sevgiyi sürdürme, sevgi, dostluk bağlılığı **Eş anlam** Bağlılık	Bu ses, öyle tatlı, burada işittiğim seslerden o kadar farklıydı ki başımı pencereye dayayarak gözlerimi kapamış, birkaç dakika kendimi başka yerlerde, adını anmak istemediğim vefasızlık memleketlerinde sanmıştım. *(Reşat Nuri Güntekin, Çalıkuşu, s.180)*
Yakışık almak	/jʌkəʃəlkʌɬmʌk/	Yerinde olmak, uygun düşmek	Kalana "Hoşça kal!" denir, gidene "Güle güle!"; tersi yakışık almaz, demedik mi? *(Feyza Hepçilingirler, Dedim Ah, s.67)*

Zanaat	/zʌna:t/	İnsanların maddeye dayanan gereksinimlerini karşılamak için yapılan, öğrenimle birlikte deneyim, beceri ve ustalık gerektiren iş **Eş anlam** Sınaat	Köylerdeki köy odalarının konukları, bir yerden bir yere gitmekte olan yolcular olduğu kadar, köye ticaret amacı ile gelen veya zanaat sahibi insanlar da olabilmekteydi. *(Mümtaz Başkaya, Türk Konukseverliğine Tarihsel Bir Örnek: Köy Odaları, s.26)*
Ziyade	/zıyade/	Çok, daha çok **Eş anlam** Çoğalma Daha çok	Bana öyle geliyor ki bu çocuğun kalbinde, bilmeden bir gizli yaraya dokundum. Daha ziyade ısrar etmeyerek başka bir şey sordum… *(Reşat Nuri Güntekin, Çalıkuşu, s.179)*

2. TEMA

MİLLÎ MÜCADELE VE ATATÜRK

	TRANKRİPSİYON	ANLAMI	ÖRNEK
Abluka	/ʌbłukʌ/	Kuşatmak işi **Eş anlam** Kuşatma	Türk kıyılarında bir projektör yandı ve düşman gemisinin projektörünü ablukaya aldı. *(Ramazan Demir, Gençler İçin Çanakkale, s.129)*
Bağımsızlık	/bʌɣəmsəzłək/	Bağımsız olma durumu **Eş anlam** İstiklal	Yolda Ankaralılar en güzel kıyafetlerini giymiş, bağımsızlık umuduna eşlik ediyorlardı. *(Sefa Salantur, İlk Meclis'e Yolculuk, s.18)*
Bardağı taşırmak	bʌrdʌɣətʌʃərmʌk/	Sabrını tüketmek	Bir cuma günü, Akyol Polis Karakolundaki bayrağımızın zorla indirilmesi bardağı taşıran son damla oldu. *(Hüseyin Emiroğlu, Kahramanlık Öyküleri, s.125)*
Baskın	/bʌskən/	Kısa süreli, beklenmedik saldırı. Su basması **Eşanlam** Sel, hâkim	Herhangi bir kaza sonucu, bir su baskınına olanak vermeyecek biçimde yapılmıştır. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.115)*
Baygın	/bʌjgən/	Bayılmış, kendinden geçmiş **Eş anlam**	Adam yüzme bildiği halde, oldukça korkmuştu. Adeta yarı baygındı. Hemen revire kaldırıldı. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.122)*

		Süzgün, dökülmüş, yığılmış	
Beti benzi solmak	/betıbeŋzısɔłmʌk/	Herhangi bir sebeple kanı çekilip yüzü solmak, korkmak	Oğlum betin benzin solmuş. Bir iki gün daha istirahat et." ricalarına karşı "Katiyen olmaz!" diye kükredi Şahin Bey. *(Hüseyin Emiroğlu, Kahramanlık Öyküleri, s.126)*
Birlik	/bırlık/	Bir arada olma durumu **Eş anlam** Vahdaniyet, tek, vahdet, bağlantı	Bu mücadeleyi engellemek isteyen bir iki kişi de amaçlarını gerçekleştirememiş, halkın birlik ve beraberliğini bozamamışlardı. *(Zülfü Livaneli, Son Ada'nın Çocukları, s.152)*
Boy vermek	/bɔjvermek/	Suya dalarak boyu ile suyun derinliğini ölçmek	Çok güzel, neşeli bir gündü; yeşeren yapraklarda, tüten topraklarda, tepelerde ve eteklerde boy veren otlarda, aralarına serpilmiş çiçeklerde bahar gülüyordu. *(Mehmet Niyazi, Çanakkale Mahşeri, s.123)*
Boyun eğmek	/bɔjuneɣmek/	İsteyerek veya istemeyerek uymak, katlanmak	Boyun eğen insanlar mı, yoksa başkaldıran martılar mı daha akıllıydı? *(Zülfü Livaneli, Son Ada'nın Çocukları s.196)*

Bölük	/bølɥk/	Takımlardan oluşan, üçü veya dördü bir tabur oluşturan ve öbür birliklerin temeli sayılan birlik **Eş anlam** kısım	Çevreyi dinledikten sonra yanındaki bölük kumandanlarına nerelere hücum edeceklerini, siperleri ele geçirir geçirmez, karşı taarruzu kırmak için makineleri mevzilendirecekleri yerleri gösterdi. *(Mehmet Niyazi, Çanakkale Mahşeri, s.266)*
Buyruk	/bujruk/	Belirli bir davranışta bulunmaya zorlayıcı söz **Eş anlam** Ferman Emir	Bir zamanlar ülkenin birinde çok zengin bir Kral varmış. Hazineleri ağzına kadar altın doluymuş. Ülkesinde işler tıkırında gidiyormuş. Emrindekiler halkın isteklerini, vergilerin toplanmasını bir buyruğuyla hemen yerine getirirlermiş. *(Sevim Ak, Vanilya, s.18)*
Canla başla	/dʒʌnɬʌbʌʃɬʌ/	Seve seve, her şeyi göze alarak, var gücüyle	Şahin Bey ve adamları, düşman karşısında tam dört saat canla başla dövüştüler.

			(Hüseyin Emiroğlu, Kahramanlık Öyküleri, s.129)
Cenk	/dʒenk/	Kahramanca mücadele, çarpışma **Eş anlam** Savaş	Oğlan kırk yiğidi yanına aldı, at tepti, cenk ve savaş etti. *(Dede Korkut Hikayeleri, s.22)*
Cephe	/dʒephe/	Bir şeyin veya yapının ön tarafta bulunan bölümü **Eş anlam** Taraf Yön Yan	Düşmanın üzerine atılmak için tetikte bekleyen Türk piyadeleri de komutanlarının buyruğu ile süngü hücumuna kalktılar ve kısa bir sürede bütün cephelerde düşmanla temas sağladılar. *(Hasan Erdem, Kurtuluş Savaşı Hikayeleri, s.26)*
Cihan	/dʒɪhʌn/	Evren **Eş anlam** Dünya	Övün ey Çanakkale, cihan durdukça övün! *(Faruk Nafiz Çamlıbel, Çanakkale)*
Civar	/dʒɪvʌr/	Bir yeri saran başka yerlerin bütünü **Eş anlam**	Bu arada hafta sonları Nevşehir'in civarındaki köyleri gezmiş, oralardaki çocukların fakir olduklarını görmüştü.

		Dolay	*(Ahmet Şerif İzgören, Küçük Beyaz Uğurböceği, s.23)*
Çaba harcamak	/tʃʌbʌhʌrdʒʌmʌk/	Bir işi yapabilmek için elinden geleni yapmak	Canı Alis'ten söz etmek de istemedi. Oysa bütün hafta kitabı bitirmek için ne büyük çaba harcamıştı! *(Sevim Ak, Vanilya, s.38)*
Çarık	/tʃʌrək/	İşlenmemiş sığır derisinden yapılan ve deliklerine geçirilen şeritle sıkıca bağlanan ayakkabı	Kimisinin ayağında çarığı yoktu. *(İsmail Bilgin, Kurtuluşun Kahramanları Küçük Şükriye, s.13)*
Çekip gitmek	/tʃekıpgıtmek/	Bırakıp gitmek, ayrılmak, savuşmak	Pulad şeftaliyi aldı, kokladı, sonra tozlarını sildi. Tepeden aşağı eliyle okşadı beni ve çekip gitti. *(Samed Behrengi, Bir Şeftali Bin Şeftali, s.13)*
Demir almak	/demırʌtmʌk/	Gemi yola çıkmak için çıpasını denizden çekmek, gitmeye hazırlanmak	Onlar daha uyumadan martı limandan demir aldı. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.191)*

Demir atmak	/demırʌtmʌk/	Gemi çıpasını denize salmak	Evlerimiz haftada bir uğrayan vapurun açıkta demir attığı ve içindeki malzemenin küçük motorlarla adaya taşındığı iskelenin bulunduğu uçtan başlar. *(Zülfü Livaneli, Son Ada'nın Çocukları, s.16)*
Demokrasi	/demɔkrʌsı/	Halkın egemenliği temeline dayanan yönetim biçimi	Bu yöntem elbette demokratik olacak, demokrasi en yüce değerdir, öyle mi arkadaşlar?" *(Zülfü Livaneli, Son Ada'nın Çocukları, s.155)*
Denize dökmek	/denızedøkmek/	Düşmanı denize kadar sürüp yok etmek	Ama gemiden daha birkaç yüz metre açılmadan bir tanesi hattı. Gemiciler denize döküldü. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.132)*
Devretmek	/devretmek/	Bir malın mülkiyetini, bir mal üzerindeki hakkı başkasına geçirmek	Kahveci dedem kahveyi devredeli çok oldu. Beğenmediğim oralete hasret kaldım... *(Şermin Yaşar, Dedemin Dükkanı, s.199)*

Devriye	/devrıje/	Karakol	Uzakta devriye gezen düşman gemilerinin güçlü projektörleri denizi yalarken endişe veriyordu ancak Nusrat'ın silüetini belirtecek yakınlıkta değillerdi. *(Ramazan Demir, Gençler için Çanakkale, s.129)*
Donanma	/dɔnʌnmʌ/	Bir devletin deniz kuvvetleri **Eş anlam** Armada	O sıralarda savaş donanmaları, rüzgarların yönüyle hiç ilgisi olmayan kalyonlardan oluşuyordu. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.251)*
Eli silah tutmak	/ɛlısılʌhtutmʌk/	Silah kullanabilmek	Eli silah tutan herkes orduya alındı. *(Ahmet Köklügiller, Atatürk'ümüz, s.36)*
Emsal	/ɛmsʌl/	Benzer, eş, denk **Eş anlam** Örnek	Emir subayı ile Esat Paşa da ormanın en sıklaştığı bölgeye yerleşmiş, dürbünlerin merceklerinden bugüne dek emsalini daha görmedikleri Queen Elizabeth'in ihtişamını seyrediyorlardı. *(Mehmet Niyazi, Çanakkale Mahşeri, s.123)*

Endişe vermek	/ɛndıʃevermek/	Endişelenmek, tasalanmak, kaygılanmak	Uzakta devriye gezen düşman gemilerinin güçlü projektörleri denizi yalarken endişe veriyordu ancak Nusrat'ın silüetini belirtecek yakınlıkta değillerdi. *(Ramazan Demir, Gençler İçin Çanakkale, s.129)*
Erzak	/ɛrzʌk/	Uzun süre saklanabilen yiyeceklerin genel adı **Eş anlam** Azık, yiyecek	Yine de tonlarca erzak ve cephane kalmıştı geride. *(Bilgin Adalı, Çanakkale Destanı, s.102)*
Esir	/ɛsır/	Savaşta ele geçen düşman **Eş anlam** Tutsak	Böyle bir millet esir yaşamaktansa yok olsun daha iyidir!.. *(Nutuk 1. Cilt s.13)*
Esir düşmek	/ɛsırdɥʃmek/	Tutsak olmak	Birinci Dünya Savaşı'nda subay olarak cepheden cepheye koşmuş olan Antepli Şahin Bey, en son Sina çöllerinde İngilizlere esir düşmüştü. *(Hüseyin Emiroğlu, Kahramanlık Öyküleri, s.126)*

Evvel	/ɛvvɛl/	İlk, önceki, geçmiş **Eş anlam** Önce	Bu kez yine herkesten evvel almıştı yükünü, doğrulmuştu yola önceden önceden. *(Fazıl Hüsnü Dağlarca, Gazi Mustafa Kemal Atatürk, s.71-73)*
Eziyet etmek	/ɛzıjetetmek/	Zahmet ve oy vermek, canını yakmak	Fransızlar, Adana ve civarında yaptıkları gibi bu bölgelerde de halka eziyet ediyorlardı. *(Hüseyin Emiroğlu, Kahramanlık Öyküleri, s.125)*
Felaket	/feɬaket/	Büyük zarar, üzüntü ve sıkıntılara yol açan olay veya durum, yıkım, bela **Eş anlam** Yıkım, bela	Eğer geminin başını dalgalara ve rüzgâra verebilirsem kurtuluruz. Yapamazsam sonuç açıkçası felakettir. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.307)*
Galeyana getirmek	/galejʌnʌgetırmek/	Coşturmak	Her uğradığı yerde, halkı galeyana getiren konuşmalar yapıyor ve kendisine adam topluyordu. *(Hüseyin Emiroğlu, Kahramanlık Öyküleri, s.126)*

Gergin	/gɛrgın/	Gerilmiş durumda olan **Eş anlam** Sinirli, huzursuz	Dedem böyle zamanlarda çok gergin oluyordu. *(Şermin Yaşar, Dedemin Dükkanı, s.55)*
Göz göze	/gœzgœze/	Birbirine bakar bir biçimde	Beğendin mi yaptığını, fare yemiş hepsini, Clk Clk Clk!" diye öterken dedemle göz göze geldim. Şimşek çakıyordu bakışları. *(Şermin Yaşar, Dedemin Dükkanı, s.152)*
Gün ağarmak	/gɥnʌɣʌrmʌk/	Tan yeri aydınlanmak	Balıkçı her sabah gün ağarmadan balığa çıkar, Öğle olmadan deniz kıyısındaki kulübesine dönermiş. *(Sevim Ak, Vanilya, s.31)*
Halk	/hałk/	Aynı ülkede yaşayan, aynı kültür özelliklerine sahip olan, aynı uyruktaki insan topluluğu **Eş anlam** Folk, Kamu	Teyzelerin iki saat sonra gelecek, on kuruş daha ucuz olan ekmekler için beklediklerini öğrendi. Sabahın o saatinde halk, ekmek kuyruğundaydı. *(Ahmet Şerif İzgören, Küçük Beyaz Uğurböceği, s.56)*

Harekât	/hareka:t/	Belli bir amaç gözetilerek bir askerî birliğe yaptırılan manevra, çarpışma, çevirme, kovalama vb. işler **Eş anlam** İşler, Davranışlar, Operasyon, Çevirme, Çarpışma	General Hamilton, takviye gelen birliklerle yeni bir harekâta hazırlanmaktaydı. *(Bilgin Adalı, Çanakkale Destanı, s.92)*
Haykırmak	/hʌjkərmʌk/	Telaş, şikâyet vb. sebeplerle yüksek sesle bağırmak **Eş anlam** Seslenmek, çağırmak	35 gün süren heyecanlı bir yolculuktan sonra tayfalar, «işte kara!» diye haykırdıklarında, Kaptan, ulaştıkları kara parçasının Hindistan olduğunu sanmıştı. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.269)*
Hayret	/hajret/	Beklenmedik, garip bir şeyin sebep olduğu şaşkınlık **Eş anlam** Şaşırma	O kadar yıldır çeşitli yerlere, çeşitli geziler yapmıştım. Nasıl gafil avlandım, hayret! *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.83)*

Haysiyet	/hajsıjet/	Öz saygı, itibar saygınlık **Eş anlam** Onur	Hâlbuki, Türk'ün haysiyeti, gurur ve kabiliyeti çok yüksek ve büyüktür. *(Nutuk 1. Cilt s.13)*
Heyet	/hejet/	Bir işi yapmak, yönetmek veya bir kurum ve kuruluşu temsil etmek için görevlendirilmiş kişilerden oluşmuş topluluk **Eş anlam** Kurul	Türkleri ateş altına alınca, ardından yeni dalgalar beliriyordu. Komuta Heyeti'nin ve gemi mürettebatının neşeleri yerindeydi. *(Mehmet Niyazi, Çanakkale Mahşeri, s.117)*
Himaye	/hımaje/	Koruma, gözetme, esirgeme, koruyuculuk, gözetim **Eş anlam** Gözetim, koruyuculuk, esirgeme, gözetme, koruma	Düşman hareketinizi seçer, size saldırmaya geçerse kıyı toplarımız önceden aldıkları talimata uygun olarak hareket edecek ve sizi himaye ateşiyle koruyacaklar. *(Ramazan Demir, Gençler için Çanakkale, s.129)*

Hop oturup hop kalkmak	/həpɔturuphɔpkʌłkmʌk/	Ya heyecanından ya da öfkesinden yerinde duramaz olmak	Babam hop oturup hop kalkıyordu. *(Batuhan İskender, Şiir, Anı ve Resimlerle 15 Temmuz, s.79)*
Hücum	/hɥdʒum/	Kötülük yapmak, yıpratmak amacıyla doğrudan doğruya silahlı veya silahsız bir eylemde bulunma **Eş anlam** Saldırı	O gece sabaha doğru, ada tarihindeki ilk martı hücumu başladı. *(Zülfü Livaneli, Son Ada'nın Çocukları, s.117)*
İhtişam	/ıhtıʃʌm/	Göz alıcı ve gösterişli olma durumu, gösteriş **Eş anlam** Görkem, büyüklük	Kağan, atının üzerinden tüm ihtişamıyla etrafı seyrediyordu. *(Ufuk Tufan, Yafes'in Oğulları, s.129)*
İnlemek	/inlemek/	Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak	Mustafa Kemal Paşa, Anadolu'da özgürlük ateşini yakınca İstanbul'daki vatanseverler Ankara'ya gitmek için işgal altında inleyen

			şehirden gizlice kaçmaya başladı. *(Hasan Erdem, Kurtuluş Savaşı Hikayeleri, s.20)*
İstihkâm	/ıstıhkʌm/	Düşman saldırısını durdurmak, düşmana karşı savunma yapmak amacıyla düzenlenmiş yer	Üç tabur piyade, iki bölük süvari, bir dağ bataryası, bir istihkâm takımı ve dört yüz nakliye arabasından oluşan kafile 25 Mart'ta Kilis'ten Antep'e doğru hareket etti. *(Hüseyin Emiroğlu, Kahramanlık Öyküleri, s.129)*
İstila etmek	/ıstılʌetmek/	Bir ülkeyi silah gücüyle ele geçirmek **Eş anlam** Sarmak, kaplamak, yaymak	İstila edildiği günden beri düşmana boyun eğmeyen Antep halkının sabrı, taşma noktasına gelmişti. *(Hüseyin Emiroğlu, Kahramanlık Öyküleri, s.125)*
İstirahat	/ıstırʌhʌt/	Dinlenme, rahat etme **Eş anlam** Dinlenmek	Yüzbaşı Hakkı Bey, genç yaşta kalp krizi geçirmiş ve istirahatteydi. *(Ramazan Demir, Gençler için Çanakkale, s.129)*

İstirahat etmek	/ıstırʌhʌtetmek/	Dinlenme, rahat etme **Eş anlam** Dinlenmek	Oğlum betin benzin solmuş. Bir iki gün daha istirahat et." ricalarına karşı "Katiyen olmaz!" diye kükredi Şahin Bey. *(Hüseyin Emiroğlu, Kahramanlık Öyküleri, s.126)*
İşgal	/ıʃgʌɬ/	Bir yeri ele geçirme **Eş anlam** Engelleme	Bugün Atatürk'ün; çok değil bir insan ömrü kadar, yani 90 yıl önce, ülkemizi işgal eden, topraklarımıza saldıran düşmanlardan kurtarmak üzere Samsun'a çıkıp Kurtuluş Savaşı'nı başlattığı gündür. *(Ahmet Şerif İzgören, Küçük Beyaz Uğurböceği, s.31)*
Kabiliyet	/kabıɬijet/	Bir kimsenin bir şeyi anlama veya yapabilme niteliği **Eş anlam** Yetenek	Hâlbuki, Türk'ün haysiyeti, gurur ve kabiliyeti çok yüksek ve büyüktür. *(Nutuk, 1. Cilt, s.13)*
Kağnı	/kaɣnə/	İki veya dört tekerlekli, dingili tekerlekle birlikte dönen öküz arabası	Akşam olduğunda babası, kağnıyı askerî kontrol noktasının ilerisinden geçirmek için

			harekete geçti. *(İsmail Bilgin, Kurtuluşun Kahramanları Küçük Şükriye, s.10)*
Kahrolmak	/kahrołmʌk/	Çok üzülmek, içlenmek	Hepinizin adaseverliğiyle gurur duyuyorum. Yaşasın adamız, kahrolsun martılar!" *(Zülfü Livaneli, Son Ada'nın Çocukları, s.135)*
Kama	/kʌmʌ/	Silah olarak kullanılan, ucu sivri, iki ağzı da keskin uzun bıçak **Eş anlam** Takoz, yassı	Bu ışık silindiri bir kama Nusrat'ın bağrına saplandı saplanacak beklerken işte tam bu sırada bir mucize yaşandı. *(Ramazan Demir, Gençler için Çanakkale, s.129)*
Karargâh	/kʌrʌrgah/	Bir birlik veya kurumun, kumandan ile yardımcı şube ve bölümlerinden oluşan kuruluş	Süvari Grup Komutanlığı karargâhına fırtına gibi daldı ve güneşten rengi solmuş çadırların arasından yıldırım gibi geçti. *(Hasan Erdem, Kurtuluş Savaşı Hikayeleri, s.16)*

Kasvet	/kʌsvet/	Sıkıntı, iç sıkıntısı **Eş anlam** Sıkıntı	Canı anneannesinin kasvetli evine girmek istemiyor şimdi. *(Sevim Ak, Vanilya, s.25)*
Kıstırmak	/kəstərmʌk/	İki şey arasında bırakarak sıkıştırmak	Adamı sonunda yakalayıp, kendilerini izlemesinin nedenini öğrenecekler, sorunu çözümleyeceklerdi; ama birkaç kez kıstırdıkları halde, nasıl olduğunu anlayamadan kaçırmışlardı. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.75)*
Koruyup kollamak	/kɔrujupkɔɬɬʌmʌk/	Sahip çıkmak, gözetmek, ilgilenmek	Yabancı bir devletin koruyup kollayıcılığını kabul etmek insanlık vasıflarından yoksunluğu, güçsüzlük ve miskinliği itiraftan başka bir şey değildir. *(Nutuk, 1. Cilt, s.13)*
Kulak misafiri olmak	/kuɬʌkmısafırıoɬmʌk/	Yakınında konuşulanları konuşmaya katılmadan dinlemek	Kulak misafiri olduğum bu konuşulanlar, büyükleri anlama yolundaki bütün çabalarımın boşuna olduğunu gösteriyordu bana. *(Zülfü Livaneli, Son Ada'nın Çocukları, s.177)*

Liman	/łımʌn/	Gemilerin barınmalarına, yük alıp boşaltmalarına, yolcu indirip bindirmelerine yarayan doğal veya yapay sığınak	Böyle giderse, bu gemi birkaç ay sonra ancak Avrupa'ya varır, dedi. Her limana uğruyor, hatta programda olmayan limanlara bile. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.147)*
Lodos	/łɔdɔs/	Güneyden veya güneybatıdan esen ve bazen de yağış getiren yerel rüzgâr **Eş anlam** Boz yel	Böylece 26 mayını Erenköy Koyu'nda denizden esen poyraz ve lodos esintisi yönüne paralel olarak tahminen her 150 metrede bir olmak üzere 4-5 metre derinliğe havadan ve karadan görünmeyen ince çelikten hatlarla birbirine bağladılar. *(Ramazan Demir, Gençler için Çanakkale, s.129)*
Mahzun	/mʌhzun/	Üzüntü duymuş **Eş anlam** Üzgün	Mahzundu bütün bütün Sarıkız, yanı sıra, gecenin ulu ağırlığına karşı, hafiftiler, inceden inceden. *(Fazıl Hüsnü Dağlarca, Gazi Mustafa Kemal Atatürk, s.71-73)*

Meçhul	/metʃhul/	Bilinmeyen **Eş anlam** Bilinmedik	O heyecan fırtınası Hakkı Bey'i alıp meçhule doğru savurmuştu. *(Ramazan Demir, Gençler İçin Çanakkale, s.129)*
Medeni	/medenı/	Kentlileşmiş, kırsallıktan kurtulmuş **Eş anlam** Uygar	Hiçbir medeni insan böyle davranmaz, kendi çıkarını bu kadar göz ardı etmez. *(Zülfü Livaneli, Son Ada'nın Çocukları, s.83)*
Mehmetçik	/mehmettʃık/	Türk askerine sevgi duygusu ile verilen ad	Yıldırım savaşına girişen ve uzunluğu yirmi kilometreyi bulan Yunan cephesine var gücüyle yüklenerek orayı yarıp geçen Mehmetçik; düşman ile göğüs göğüse çarpışırken havada da kahraman Türk pilotları bir Yunan uçağını düşürdüler. *(Hasan Erdem, Kurtuluş Savaşı Hikayeleri, s.26)*
Mevki	/mevkı/	Yer, mahal **Eş anlam** Durum, makam	Ne kadar zengin ve bolluk için de olursa olsun istiklalden yoksun bir millet, medeni insanlık dünyası karşısında uşak olmak

			mevkisinden yüksek bir muameleye layık görülmez. *(Nutuk 1. Cilt, s.13)*
Mızrak	/məzrʌk/	Uzun saplı, sivri demir uçlu silah	Bir de; «Woomera,» dedikleri kaldıraçları vardır. Ok ve mızrak yapanlar da bulunur. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.40)*
Mucize	/mudʒıze/	İnsanları hayran bırakan, tabiatüstü sayılan olay **Eş anlam** Şaşırtıcı, olağanüstü, tansık	Kapıyı çekip giderken şu anda bir mucize olsa, diye geçirdim içimden. *(Sevim Ak, Vanilya, s.37)*
Müfreze	/mɥfreze/	Türlü askerî görev ve hizmetlerin yapılması amacıyla küçük birliklerden, belli bir kuruluşa bağlı kalmadan geçici olarak oluşturulan grup	Kara Fatma, sağ elindeki siyah kamçıyı kaldırıp müfrezesini durdurdu ve etrafında toplanan sadık savaşçılarına kısa bir konuşma yaptı. *(Hasan Erdem, Kurtuluş Savaşı Hikayeleri, s.12)*

Mürettebat	/mɯrettebʌt/	Gemi, uçak vb. taşıtlardaki görevlilerin tümü **Eş anlam** Tayfa	Mürettebat yalnız gemiciler değil, aşçılar, kamarotlar, makinistler, telefon santralı memurları, hastabakıcılar ve öbür yolcular, kabare artistleri, orkestra sanatçılarıydı. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.143)*
Nam salmak	/nʌmsʌɬmʌk/	Ününü her yana yaymak	Nam salmıştı asker içinde. *(Fazıl Hüsnü Dağlarca, Gazi Mustafa Kemal Atatürk, s.71-73)*
Nasihat	/nasıhʌt/	Bir kimseye yapması veya yapmaması gereken şeyler için söylenen söz **Eş anlam** Öğüt	Ceplerimi falan karıştırmasa şu doktor diye düşündüm, karıştırırsa ilaçları bulurdu. Az daha nasihat etti, bıraktı. *(Şermin Yaşar, Dedemin Dükkanı, s.145)*
Nazar	/nʌzʌr/	Belli kimselerde bulunduğuna inanılan, kıskançlık veya hayranlıkla bakıldığında insanlara, eve, mala	Nazar değmesin diye birer tahtaya Kur'ân'dan "Ve in yekâd" âyeti yazılıp ağaçların gövdesine tutturmuşlardı. *(Samed Behrengi, Bir Şeftali Bin Şeftali, s.2)*

		mülke hatta cansız nesnelere kötülük verdiğine inanılan uğursuzluk **Eş anlam** Göz Eve	
Nefer	/nefer/	Kişi **Eş anlam** Er	Neferin ordularla boy ölçtüğü yersin! *(Faruk Nafiz Çamlıbel, Çanakkale)*
Neye uğradığını şaşırmak	/nejeuɣrʌdəɣənəʃʌʃərmʌk/	Ansızın üzücü, sıkıcı, neşeli, güzel veya hoş bir durumla karşılaşmak	Silah sesleriyle uyanmış ve neye uğradığımızı şaşırarak evlerimizden fırlamıştık. *(Zülfü Livaneli, Son Ada'nın Çocukları, s.60)*
Olağanüstü	/ɔłʌɣʌnɥstɥ/	Alışılmıştan, benzerlerinden farklı olan **Eş anlam** Fevkalade, harikulade	Kim bilir, büyüyünce belki bu olağanüstü makineyi o icat eder! *(Sevim Ak, Vanilya, s.14)*

Ordu	/ərdu/	Bir devletin silahlı kuvvetlerinin tümü	Neler yoktu ki bu planlar arasında: martı kıyısını yakmaktan tutun da ordu birliklerinden yardım istemeye kadar çeşit çeşit fikir. *(Zülfü Livaneli, Son Ada'nın Çocukları, s.133)*
Övünmek	/øvɥnmek/	Bir niteliği sebebiyle kendini yücelmiş sayarak bundan abartmalı bir biçimde söz etmek **Eş anlam** İftihar etmek	Her zaman zekâsıyla övünen yetişkin milleti, aslında kafasını pek çalıştırmaz. *(Şermin Yaşar, Dedemin Dükkanı, s.66)*
Paha	/pʌhʌ/	Değer, fiyat, eder	Hayatları pahasına, verilen emirleri yerine getiriyorlardı ama boşuna ... *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.131)*
Piyade	/pɪjade/	Yaya olarak savaşan askerlerin oluşturduğu sınıf **Eş anlam**	Türk piyadeleri de komutanlarının buyruğu ile süngü hücumuna kalktılar ve kısa bir sürede bütün cephelerde düşmanla temas

		Yaya, piyon	sağladılar. *(Hasan Erdem, Kurtuluş Savaşı Hikayeleri, s.26)*
Projektör	/prɔʒektør/	Yansıtım aygıtı **Eş anlam** Işıldak	Uzakta devriye gezen düşman gemilerinin güçlü projektörleri denizi yalarken endişe veriyordu ancak Nusrat'ın silüetini belirtecek yakınlıkta değillerdi. *(Ramazan Demir, Gençler için Çanakkale, s.129)*
Rıhtım	/rəhtəm/	Bir akarsu veya deniz kıyısında doldurularak yapılmış, gemilerin indirme bindirme veya yükleme boşaltma yapabileceği yer	Rıhtımda dostları ve arkadaşları onları karşıladı, sonra da uğurladı. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.82)*
Selamet	/seɬʌmet/	Her türlü korku, tasa ve tehlikeden uzak, güvende olma durumu, kurtuluş **Eş anlam**	Kim bilir! İnşallah selametle şu muharebeden dönmek nasip olsun, ben sana elbet de

		Esenlik	babandan bir haber alırım. *(Namık Kemal, Vatan Yahut Silistre, s.13)*
Sema	/semʌ/	Yeryüzü üzerine mavi bir kubbe gibi kapanan boşluk **Eş anlam** Gök	Evlerin arasında fakir ve naçiz, fakat bir manevi azametle semaya doğru yükselen Eski Camiin küçük ve ihtiyar minaresi daha boştu. *(Ömer Seyfettin, Bütün Hikâyeler, s.17)*
Sızı	/səzə/	Hafif ve ince ağrı **Eş anlam** Izdırap	Bacağından kanlar akmaya başlayınca yaralandığını anladı. Sızısını duymuyordu. *(Bilgin Adalı, Çanakkale Destanı, s.67)*
Silüet	/sılцet/	Karaltı **Eş anlam** Gölge	Uzakta devriye gezen düşman gemilerinin güçlü projektörleri denizi yalarken endişe veriyordu ancak Nusrat'ın silüetini belirtecek yakınlıkta değillerdi. *(Ramazan Demir, Gençler için Çanakkale, s.129)*

Siper	/sıper/	Korunulacak, arkasına, altına veya içine girerek saklanılacak yer	Adamlar, pencerenin kenarında siper almış, martılara durmadan ateş ediyordu. *(Zülfü Livaneli, Son Ada'nın Çocukları, s.124)*
Sokaklara dökülmek	/sɔkʌkɬʌrʌdøkɥlmek/	Gösteri, protesto gibi amaçlarla insanlar sokaklara, meydanlara inmek	Halk sokaklara dökülmüş, şenlik içinde kurtarıcısını selamlıyor, Mehmetçikleri çiçek yağmuruna tutuyordu. *(Ahmet Köklügiller, Atatürk'ümüz, s.36)*
Süngü	/sɥngɥ/	Tüfek namlusunun ucuna takılan küçük kılıç biçiminde delici silah	Bizim askerler karşılamış bunları kapıda. Dayamışlar süngüleri göğüslerine. İki büyük makine! *(Doğan Yıldız, Son Savaş Kurtuluş Küçük Haberci, s.32)*
Süvari	/sɥvarı/	Atlı asker **Eş anlam** Atlı	Büyük bir süvari grubu geniş düzlükte atlarını dörtnala koşturuyor, onlarla beraber arkalarından bir toz bulutu yükseliyordu. *(Hasan Erdem, Kurtuluş Savaşı Hikayeleri, s.12)*

Şenlik	/ʃenlık/	Belli günlerde yapılan, coşku veren eğlendirici gösterilerin tümü, bayram **Eş anlam** Şetaret, festival, neşe, sevinç, bayram	Kıymık can kulağıyla müziği dinledi. Ama müzik onu ne köy düğününe ne de kiraz toplama şenliklerine götürüvermişti. *(Sevim Ak, Vanilya, s.29)*
Şeref	/ʃeref/	Başkasının, birine gösterdiği saygının dayandığı kişisel değer **Eş anlam** Onur	- Yakmazsak şerefsiziz. Çocuklar öylen sinirlenmişti, öyle tepiniyorlardı ki tekme yemekten korktum birden. *(Samed Behrengi, Bir Şeftali Bin Şeftali, s.5)*
Taarruz	/ta:rruz/	Kötülük yapmak, yıpratmak amacıyla doğrudan doğruya silahlı veya silahsız bir eylemde bulunma **Eş anlam** Saldırı	Çevreyi dinledikten sonra yanındaki bölük kumandanlarına nerelere hücum edeceklerini, siperleri ele geçirir geçirmez, karşı taarruzu kırmak için makineleri mevzilendirecekleri yerleri gösterdi. *(Mehmet Niyazi, Çanakkale Mahşeri, s.266)*

Tabur	/tʌbur/	Dört bölükten kurulan, bir binbaşının komutasındaki asker birliği **Eş anlam** Grup, yığın, küme	Koca Fransız taburu akşama kadar beklemiş kapının önünde. *(Doğan Yıldız, Son Savaş Kurtuluş Küçük Haberci, s.35)*
Tahkimat	/tahkımʌk/	Bir yeri düşman saldırısına karşı koyabilecek duruma getirmek için yapılan türlü haberleşme, hendek, siper vb. savunma tesisleri	Hamilton (Hemıltın) ve kurmay heyeti güçlü dürbünlerle kıyıya bakıyor, herhangi bir tahkimat olup olmadığını tespit etmeye çalışıyorlardı. *(Mehmet Niyazi, Çanakkale Mahşeri, s.123)*
Talimat	/talımʌt/	Görevin gerektirdiği türlü hizmetlerin başarıyla yürütülmesi için kumandan, başkan veya daire başkanları tarafından verilen, o hizmetle ilgili	Sonuçta o gün dedem gidip yeni defterler aldı. Ve fare yenikli defterler "İyi bunlar, satılmaz ama kullanılır, bizim çocuklar kullansın." talimatı verildiği için bana ve kuzenlerime kaldı. *(Şermin Yaşar, Dedemin Dükkanı, s.153)*

		sorumluluk, düzen ve ilkeleri içine alan buyruklar. **Eş anlam** Yönerge	
Tempo	/tempɔ/	Gidiş, ilerleyiş, gelişme hızı, tarz **Eş anlam** Vuruş, tarz, ilerleyiş, gidiş	Büyükler, içine birdenbire girdikleri çalışma temposuyla burunlarından ter damlarken, hoşnutsuzca birtakım sorular sormaya başladılar. *(Zülfü Livaneli, Son Ada'nın Çocukları, s.167)*
Tespit etmek	/tespıtetmek/	Bir şeyi sağlam bir biçimde yerleştirmek, oynamaz duruma getirmek, saptamak	Hamilton (Hemıltın) ve kurmay heyeti güçlü dürbünlerle kıyıya bakıyor, herhangi bir tahkimat olup olmadığını tespit etmeye çalışıyorlardı. *(Mehmet Niyazi, Çanakkale Mahşeri, s.123)*
Tutsak	/tutsʌk/	Savaşta ele geçen düşman **Eş anlam** Esir	Kavri, incirin dalları arasında bir tutsak gibiydi. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.36)*

Ulu	/ułu/	Erdemleri bakımından çok büyük **Eş anlam** Yüce	Dirse Han dişi ehlinin sözüyle ulu toy eyledi, hacet diledi. *(Dede Korkut Hikayeleri, s.12)*
Umurunda olmamak	/umurundʌoɬmʌmʌk/	Aldırmamak	Kahveci dedem, acayip bir dede. Dünya yansa umurunda olmaz. *(Şermin Yaşar, Dedemin Dükkanı, s.22)*
Üşüşmek	/ɥʃɥʃmek/	Her yandan çokça bir araya gelmek **Eş anlam** Birikmek, toplanmak	Üstlerinde hiçbir şey olmayan iki çocuk daha vardı. Ağızlarına, burunlarına, sinek üşüşmüştü. *(Samed Behrengi, Bir Şeftali Bin Şeftali, s.8)*
Vaziyet	/vʌzɪjet/	Bir şeyin içinde bulunduğu şartların veya taşıdığı niteliklerin bütünü **Eş anlam** Durum	"Bu ne vaziyet? Ceplerine niye dondurma dolduruyorsun evladım, ne biçim çocuksun sen?" dedi. *(Şermin Yaşar, Dedemin Dükkanı, s.64)*
Yarmak	/jʌrmʌk/	Ortasından, içinden geçmek	Yıldırım savaşına girişen ve uzunluğu yirmi kilometreyi bulan Yunan cephesine var gücüyle yüklenerek orayı yarıp geçen

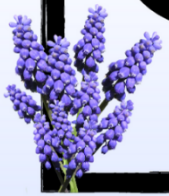
			Mehmetçik; düşman ile göğüs göğüse çarpışırken havada da kahraman Türk pilotları bir Yunan uçağını düşürdüler. *(Hasan Erdem, Kurtuluş Savaşı Hikayeleri, s.26)*
Yas	/yʌs/	Ölüm veya bir felaketten doğan acı ve bu acıyı belirten davranışlar **Eş anlam** Matem	Şükriye ve annesi günlerce ağladılar, yas tuttular. *(İsmail Bilgin, Kurtuluşun Kahramanları Küçük Şükriye, s.17)*
Yenik düşmek	/jɛnıkduʃmek/	Yenilmek, mağlup olmak	Yenik düşmeye niyeti yoktu. *(Feyza Hepçilingirler, Off, dilim, s.18)*
Yola çıkmak	/jɔlʌtʃəkmʌk/	Bir yere varmak için bulunduğu yerden ayrılarak yolculuğa başlamak, hareketes geçmek	Kızdan kart geldiği gün, o ülkeye doğru yola çıkıyor, ülkeye geldiğinde de kız oradan ayrılmış oluyormuş. *(Sevim Ak, Vanilya, s.42)*

Yurt	/jurt/	Bir halkın üzerinde yaşadığı, kültürünü oluşturduğu toprak parçası, vatan **Eş anlam** Memleket, vatan, diyar	Eldeki avuçtakileri de satarak yine yurtlarına, İngiltere'ye dönüyorlardı. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.159)*
Zırh	/zərh/	Savaşlarda ok, kılıç, süngü vb. silahlardan korunmak için giyilen, demir ve tel levhalardan yapılmış giysi	Üzerinde sabah güneşinden daha parlak, ışıl ışıl bir zırh vardı. *(Ufuk Tufan, Yafes'in Oğulları, s.129)*
Zırhlı	/zərhłə/	Zırh giymiş veya zırh kaplanmış **Eş anlam** Panzer	Güven içinde buldukları zırhlıdan ölümle burun buruna gelenleri, sahilde yatanları, vurulup akıntıya kapılanları seyrederken yılların askeri Hamilton'un insani duyguları alevlendi. *(Mehmet Niyazi, Çanakkale Mahşeri, s.122)*

Zifirî	/zıfıri/	Çok koyu **Eş anlam** Koyu	Bulundukları koridor zifiri karanlıktı. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.297)*

3. TEMA

DOĞA VE EVREN

	TRANKRİPSİYON	ANLAMI	ÖRNEK
Alelacele	/ʌleʌcele/	Çabucak	Sandalyesini masanın önüne çekmiş hem kendi kendine konuşuyor hem de önündeki kâğıda alelacele bir şeyler yazıyordu. *(Sevim Ak, Vanilya, s.29)*
Artçı	/ʌrttʃə/	Arkadan gelen, sonra olan, öncü karşıtı	Artçıl bir sarsıntı, mum ya da gaz lambasını devirebilir ve yangınlara neden olabilir. *(Akut, Deprem Eğitimi El Kitabı, s.27)*
Atık	/ʌtək/	Üretimden tüketime kadar olan tüm aşamalarda ortaya çıkan ve kullanıcının artık işine yaramayan maddelerin tamamı	Bu sırada babası bir yığın yaprak ve bitki atığını toplayarak boş bir çöp kutusuna yerleştirdi. *(Kitap Odası, Yenilenebilir Enerji, s.8)*
Baş başa kalmak	/bʌʃbʌʃʌkʌɬmʌk/	Biriyle veya bir şeyle yalnız kalmak	"Kimi mektubu alır, kimin gönderdiğine bakmadan içeri götürür. İçeride bir an önce mektupla baş başa kalabilmektir derdi. *(Sevim Ak, Vanilya, s.16)*
Belli etmek	/bellıetmek/	Açıklamak, iyice görünür ve anlaşılır bir duruma getirmek	Sessizce, kimseye belli etmemeye çalışarak geminin en kritik yerlerinde nöbet tutmaya

			başladılar. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.220)*
Boy vermek	/bɔjvɛrmek/	Suya dalarak boyu ile suyun derinliğini ölçmek	Bir bakacaksın boy verip açacak yeni tomurcuklar. *(Nimetullah Hafız, Günaydın, s.28)*
Çağlayan	/tʃʌɣɬʌjʌn/	Küçük bir akarsuyun, çok yüksek olmayan bir yerden dökülüp aktığı yer, küçük şelale **Eş anlam** Çağlar	Çağlayanlardan düşerken takla atıyor, eğleniyordu. *(Samed Behrengi, Küçük Kara Balık, s.31)*
Dili çözülmek	/dılıtʃøzɥlmek/	Konuşamayan veya susan kişi konuşmaya başlamak	Yarın gene sabah olacak, dili çözülecek kuşların. *(Nimetullah Hafız, Günaydın, s.28)*
Dillere destan	/dılleredestʌn/	Her yerde kendisinden söz edilmek. Bir olay veya nitelik halk arasında yayılmak	Ne var ki, dört bin yıldan bu yana ne efsanevi Midos harabeleri ne de dillere destan mezar tünelleri bulunabilmişti. *(Gülten Dayıoğlu, Midos Kartalı'nın Gözleri, s.16)*

Düşkün	/dɥʃkɥn/	Bir şeye kendini aşırı vermiş olan, çok bağlı **Eş anlam** Tutkun, meraklı	Bu odalar sanata, güzelliğe ve görkeme düşkün Midos krallarının hazineleriyle doluydu. *(Gülten Dayıoğlu, Midos Kartalı'nın Gözleri, s.141)*
Endüstri	/endɥstrı/	Ham maddeleri işlemek, enerji kaynaklarını yaratmak için kullanılan yöntemlerin ve araçların bütünü **Eş anlam** Sanayi	Bizim adamız, dolayısıyla da siz, niye bu büyük endüstriden payınızı almıyorsunuz? *(Zülfü Livaneli, Son Ada'nın Çocukları, s.83)*
Felaket	/felaket/	Büyük zarar, üzüntü ve sıkıntılara yol açan olay veya durum, yıkım, bela **Eş anlam** Yıkım, bela	Eğer geminin başını dalgalara ve rüzgâra verebilirsem kurtuluruz. Yapamazsam sonuç açıkçası felakettir. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.307)*
Girişim	/gırıʃım/	Bir işe girişme **Eş anlam** Teşebbüs	Kıtanın güneyden kuzeye baştan başa geçilmesi için ilk girişim 1861'de Burke'den geldi. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.138)*

Göçmen	/gœtʃmen/	Kendi ülkesinden ayrılarak yerleşmek için başka ülkeye giden kimse **Eş anlam** Muhacir	Yığınla göçmen geliyordu Avustralya'ya. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.79)*
Göçük	/gøtʃʮk	Çökmüş, kaymış toprak **Eş anlam** Yıkıntı, çöküntü	Bu tür binalarda maalesef insanlar göçük altında kalır. *(Naci Görür, Türkiye'de Deprem Az Gittik Uz Gittik, s.79)*
Hasar almak	/hʌsʌrʌłmʌk/	Herhangi bir olayın yol açtığı kırılma, dökülme, yıkılma gibi zarar	Zayıf ve çürük binalar ağır hasar aldı ve yıkılırlar. *(Naci Görür, Türkiye'de Deprem Az Gittik Uz Gittik, s.79)*
Hasat	/hʌsʌt/	Ürün kaldırma, ekin biçme işi	Sanırım babalarının yanında tarlaya veya hasat ve harman yapmaya gidiyorlardı. *(Samed Behrengi, Bir Şeftali Bin Şeftali, s.11)*
Hemşehri	/hemtʃehri/ /hemtʃerı/	Aynı memleketten olan kimse **Eş anlam** Memleketli	Ey hemşehri, sakın kesme! Yaş ağaca balta vuran el onmaz. *(Mehmet Emin Yurdakul, Türk Sazı, s.95)*

Kalakalmak	/kʌlʌkʌɬmʌk	Bir şey veya durum karşısında şaşırmak	Sabaha karşı endişeyle bir martı hücumu bekleyen bizler, pencere başında öyle kalakaldık. *(Zülfü Livaneli, Son Ada'nın Çocukları, s.129)*
Kanmak	/kʌnmʌk/	Söylenilen sözün, anlatılan konunun doğruluğuna inanmak	Arkada, çamların arasında beyaz bir şeyin gezindiğini haber verdi. "Gözünüze öyle görünmüştür!" dedi. Gören diğer hizmetçiler de kanmadılar. *(Ömer Seyfettin, Bütün Hikâyeleri, s.11)*
Kent	/kɛŋt/	Nüfusunun çoğu ticaret, sanayi, hizmet veya yönetimle ilgili işlerle uğraşan, genellikle tarımsal etkinliklerin olmadığı yerleşim alanı **Eş anlam** Şehir	Gemi dilenci vapuru gibi rıhtımdan rıhtıma dolaşacak ama, biz de sayısız kenti yakından göreceğiz. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.109)*
Kervan	/kɛrvʌn/	Uzak yerlere yolcu ve ticaret eşyası taşıyan yük hayvanı	Yabancı bir ülkede, kuş uçmaz kervan geçmez bir yolun ortasında, iki Alman yapayalnız kalmışlardı. *(Ahmet Şerif İzgören, Küçük Beyaz Uğurböceği, s.40)*

Kol kanat germek	/kɔɬkʌnʌtgɛrmek/	Yardım etmek, korumak, himaye etmek	Sakın kesme! Şu verimli köye kanat, kol gersin. *(Mehmet Emin Yurdakul, Türk Sazı, s.95)*
Koloni	/kɔlɔnı/	Bir ülkede bulunan küçük yabancı topluluğu **Eş anlam** Sömürge	Okland; 1842 ile 1865 yılları arasında, İngiliz kolonisinin başkentiydi. *(Gülten Dayıoğlu, Güney Pasifik Adalarına Yolculuk, s.51)*
Korkuluk	/korkułuk/	Tarla, bağ ve bahçelerde kuşların zarar vermesini önlemek için konulan, insana benzer kukla	Yapıları süsleyen demir korumalar, parmaklıklar, balkon korkulukları, pencerelerdeki çıkmalar öylesine ustalıkla yapılmış ki! *(Gülten Dayıoğlu, Güney Pasifik Adalarına Yolculuk, s.51)*
Koruluk	/kɔrułuk/	Koru durumunda olan sık ağaçlı yer	Güzel bir yaz günü, körfezin, gölün karşı kıyısına ulaşmak varken tepeleri, koruları, ormanları, dağları aşmak, yani karayolundan gitmek zorunda kalırsak, güçlüklerle

			karşılaşırız, üzülürüz. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.243)*
Koy	/koj/	Denizin, gölün küçük girintiler biçiminde karaya doğru sokulduğu bölümü	Her yıl yüz milyonlarca turist, sıcak denizlere, mavi koylara sahip güzelim adalara akıyor. *(Zülfü Livaneli, Son Ada'nın Çocukları, s.82)*
Kükreme	/kɥkreme/	Bağırmak	Başkan, "Sen ne diyorsun be adam!" diye kükredi. *(Zülfü Livaneli, Son Ada'nın Çocukları, s.65)*
Nefes nefese kalmak	/nefesnefesekʌɬmʌk/	Soluğu tıkanacak gibi olmak	Nefes nefese kulübenin kapısına dayandım. *(Sevim Ak, Vanilya, s.12)*
Onmak	/onmʌk/	Daha iyi bir duruma girmek	Ey hemşehri, sakın kesme! Yaş ağaca balta vuran el onmaz. *(Mehmet Emin Yurdakul, Türk Sazı, s.95)*

Oyalamak	/ɔyʌɬʌmʌk/	Belirli bir süre birinin dikkat ve ilgisini başka bir şey üzerine çekmek, meşgul etmek	Battaniyesini başına çekip aynı sıcaklığı yeniden duymak istedi. Ama anneannesi yatakta oyalanmasına izin vermedi. *(Sevim Ak, Vanilya, s.12)*
Öğüt	/øɣʏt/	Bir kimseye yapması veya yapmaması gereken şeyler için söylenen söz **Eş anlam** Nasihat	"Her masalda gizli bir öğüt saklıdır," diye düşünmeye başladı. "Bakalım bu masalı gönderen ne demek istemiş bize?" *(Sevim Ak, Vanilya, s.24)*
Sarsıntı	/sʌrsəŋtə/	Sarsılma işi, birden sallanma **Eş anlam** Deprem, titreme	Gemi şimdilik kurtulmuştu ama, herhangi bir kopma ya da beklenmeyen korkunç bir sarsıntı sonucu buhar olanca gücüyle fışkırır. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.291)*
Soluklanmak	/sɔlukɬʌnmʌk/	Rahat bir biçimde soluk almak	Furkan nefes nefese kalmıştı. Biraz soluklandı. -Nuran İbiş -Öykü Seli 139
Şahit olmak	/ʃahıtoɬmʌk/	Tanık olmak	Adaya getirilmelerine neden olan martı yumurtası avcılığını yaptılar mı, buna biz şahit olmadık çünkü onları hiç görmedik.

			(Zülfü Livaneli, Son Ada'nın Çocukları, s.151)
Tatbikat	/tʌtbıkʌt/	Uygulama	Çocukların yapılacak uygulamaları unutmamaları ve tehlikeye karşı refleks oluşturabilmeleri için tatbikatların yaklaşık altı ayda bir tekrar edilmesi gerekmektedir. *(Akut, Deprem Eğitimi El Kitabı, s.22)*
Tetkik	/tetkık/	Bir gerçeği ortaya çıkarmak için aramalarda bulunmak, sormak, soruşturmak **Eş anlam** İnceleme, araştırma	Ayrıca tetkik sonuçlarının fotokopilerini de size veririm. *(Nuran İbiş, Öykü Seli, s.140)*
Vatan	/vʌtʌn/	Bir halkın üzerinde yaşadığı, kültürünü oluşturduğu toprak parçası **Eş anlam** Yurt	19 Mayıs 1919'da bu vatanın kurtulmasını ve bizim özgürce yaşamamızı, okullarımızın bahçesinde Türk bayrağının dalgalanmasını sağlayan kahraman dedelerimiz ve Mustafa Kemal Atatürk için bu koşuya katılıyorsunuz. *(Ahmet Şerif İzgören, Küçük Beyaz Uğurböceği, s.31)*

Yerli	/yerlı/	Oturduğu bölgede doğup büyüyen, ataları da orada yaşamış olan	"Onun adı Sicu," dedi. "Bolivya yerlilerinin kullandığı bir müzik aleti." *(Sevim Ak, Vanilya, s.26)*
Yurt	/jurt/	Bir halkın üzerinde yaşadığı, kültürünü oluşturduğu toprak parçası, vatan **Eş anlam** Memleket, vatan, diyar	Eldeki avuçtakileri de satarak yine yurtlarına, İngiltere'ye dönüyorlardı. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.159)*

4. TEMA

MİLLÎ KÜLTÜRÜMÜZ

	TRANKRİPSİYON	ANLAMI	ÖRNEK
Ağıl	/ʌɣəɬ/	Evcil küçükbaş hayvanların barındığı çit veya duvarla çevrili yer	Eskiden hayvanların bağlı olduğu ağıla girdim. Kokuyordu ve çok karanlıktı. *(Şermin Yaşar, Dedemin Dükkanı, s.58)*
Ak düşmek	/ʌkdɥʃmek/	Saç, sakal için yer yer beyazlaşmaya başlamak	Saçıma sakalıma ak düşmediğine mi bakıyorsunuz? *(Namık Kemal, Vatan Yahut Silistre, s.24)*
Alıkoymak	/ʌɬəkojmʌk/	Bir süre için bir yerde tutmak	Balıkçı sabahları avladığı balığı meydana götürüp satmıyor, tekne gelirse diye yanında alıkoyuyormuş. *(Sevim Ak, Vanilya, s.32)*
Anıt	/ʌnət/	Önemli bir olayın veya büyük bir kişinin gelecek kuşaklarca tarih boyunca anılması için yapılan, göze çarpacak büyüklükte, sembol niteliğinde yapı **Eş anlam** Abide	İlginç yerler; camiler, kiliseler, müzeler, köprüler, yollar, anıtlar ve doğal manzaralar görmek ister. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.146)*

Astronomi	/ʌstrənɔmı/	Gök bilimi	Sarayın içindeki okulda II. Murat'ın gönderdiği Osmanlı alimi Kadızade Rumi'den gökyüzünün gizi astronomiyi Uluğ Bey'in kendisinden de çok basamaklı sayılarla dört işlem öğrendi. *(Ali Kuşçu, TRT AVAZ)*
Avlu	/ʌvłu/	Bir yapının veya yapı grubunun ortasında kalan üstü açık, duvarla çevrili alan	Burada büyük bir caminin avlusunda iki gün konakladılar. *(İsmail Bilgin, Kurtuluşun Kahramanları Küçük Şükriye, s.15)*
Azdan az olur, çoktan çok	/ʌzdʌnʌzøłurtʃokt ʌntʃok/	Çok dediğimiz şeyler, azların birikmesiyle meydana gelmiştir. Çoğu elde etmek için azları biriktirmeye önem verilmelidir	Asker az diye kıyamet mi kopar? Azdan az olur, çoktan çok olur. *(Namık Kemal, Vatan Yahut Silistre, s.23)*
Bahadır	/bʌhʌdər/	Savaşlarda gücü ve yılmazlığıyla üstünlük kazanan veya yiğitlik gösteren kimse	Ulu adına layık bahadır olsun. *(Necati Aydın, Manas, s.33)*

		Eş anlam Batur	
Başyapıt	/bʌʃjʌpət/	Kendi türünde mükemmel olan, üstün ve kalıcı nitelikte eser **Eş anlam** Şaheser	Zülfü Livaneli'den genç okurlara evrensel ve zaman ötesi bir başyapıt. *(Zülfü Livaneli, Son Ada'nın Çocukları kitap kapağı)*
Boz	/boz/	Açık toprak rengi	Oğuz beyleri bir bir koyuldu yola. Serin serin tan yelleri eserken, boz renkli, sakallı çayır kuşu öterken. *(Bilgin Adalı, Dede Korkut Hikayeleri, s.15)*
Bozkır	/bozkər/	Kurakçıl otsu bitkilerden oluşan, sıcak ve ılıman iklimlerdeki ağaçsız doğal alan **Eş anlam** Step	Avustralya topraklarının büyük bölümü ıssız çöller ve bozkırlarda kaplıdır. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.67)*
Coşkun	/dʒoʃun/	Sevinç gösterileriyle beliren güçlü heyecan **Eş anlam**	Sık ormanlardan geçerek, çıplak bozkırlardan, insan ayağının batıp çıktığı çöl kumlarından yürüyerek, yüksek dağları

		Coşkulu	aşarak, coşkun ırmaklarda yüzerek durmadan ilerliyorlarmış. *(Cengiz Aytmatov, Beyaz Gemi, s.59)*
Çağrı	/tʃaɣrə/	Birinin bir yere gelmesini isteme **Eş anlam** Davet	Sava, kemanın sahibine dükkânın kapandığını duyurmak için çeşitli yollara başvurmuş. Gazetelere ilanlar vermiş, kentin meydanından hoparlörle çağrıda bulunmuş. *(Sevim Ak, Vanilya, s.40)*
Damga	/dʌmgʌ/	Bir şeyin üzerine bir nişan, bir işaret basmaya yarayan araç **Eş anlam** İşaret, nitelik	Kıymık meraktan kıvranıyordu. Zarfın üstündeki pula ve damgaya dikkatlice baktı. *(Sevim Ak, Vanilya, s.17)*
Darılmak	/dʌrəłmʌk/	Hoşa gitmeyen bir tutum, davranış veya söz dolayısıyla gücenip görüşmez olmak **Eş anlam** İncinmek, alınmak, kırılmak, gücenmek	Anneciğim, günün birinde güneş hanım darılır da bize küserse, ne yaparız? *(Samed Behrengi, Bir Şeftali Bin Şeftali, s.4)*

Davet	/davet/	Çağrı, çağırma **Eş anlam** Çağrı	Mustafa, ertesi gün yakın mahalleleri dolaştı ve okulları ziyaret etti. Kütüphaneyi, kitapları anlattı; herkesi kütüphaneye davet etti. *(Ahmet Şerif İzgören, Küçük Beyaz Uğurböceği, s.22)*
Defnetmek	/dɛfinɛtmek/	Ölüyü gömmek, toprağa vermek **Eş anlam** Toprağa vermek	Ali Kuşçu'nun Eyüp Sultan Türbesi'nin yanına defnedilmesini izleyen İstanbul'un Fatih Sultan II. Mehmet'in gözlerinden bu büyük bilim adamının kaybı için ömründe ilk kez gözyaşı düştü. *(Ali Kuşçu, TRT AVAZ)*
Dergâh	/dɛrgʌh/	Tarikattan olanların barındıkları, ibadet ve tören yaptıkları yer **Eş anlam** Tekke	Erenlerin dergâhında aşkı dokudum. *(Fatih Kısaparmak, Kilim)*
Derviş	/dervıʃ/	Bir tarikata girmiş, onun kurallarına ve törelerine bağlı kimse **Eş anlam** Alperen	Tam bu sırada beyaz çadıra yırtık deri elbise giyen, elinde beyaz asa tutan, beline çakmak taşı bağlayan, ayağına çarık saran bembeyaz sakallı, ak külahlı derviş içeri girdi. *(Necati Aydın, Manas, s.33)*

Dikkat çekmek	/dıkkʌttʃekmek/	Göze batmak, fark edilmek	Pantolon giyen kişilerin sayısında artış olduğu dikkatimi çekti. *(Zülfü Livaneli, Son Ada'nın Çocukları, s.50)*
Dokumak	/dɔkumʌk/	Nesnelerin sıcaklık, soğukluk, sertlik, yumuşaklık vb. niteliklerini derinin altındaki sinir uçları aracılığıyla duymak, değmek, el sürmek, temas etmek	Pulad yavşaça dokundu bana: - Ellerim dondu. Bence yeme zamanı geldi. Sahibali de dikkatle dokundu bana: - Evet, buz gibi olmuş. *(Samed Behrengi, Bir Şeftali Bin Şeftali, s.5)*
Dolup taşmak	/dołuptʌʃmʌk/	Gereğinden çok olmak, gereğinden çok kaplamak	Ve ilk önce Nilgün bıraktı poşetini, sonra Nesrin, sonra Olcay, sonra Ender ve hepsi. Kutu doldu taştı. *(Şermin Yaşar, Dedemin Dükkanı, s.126)*
Erdem	/erdem/	Ahlakın övdüğü iyi olma, alçak gönüllülük, yiğitlik, doğruluk vb. niteliklerin genel adı **Eş anlam**	Hey Dirse Han! Oğluna beylik ver, taht ver, erdemlidir. *(Dede Korkut Hikayeleri, s.13)*

		Fazilet	
Eren	/ɛrɛn/	Olağanüstü sezgileriyle birtakım gerçekleri gördüğüne inanılan kimse **Eş anlam** Ermiş	Erenlerin dergâhında aşkı dokudum. *(Fatih Kısaparmak, Kilim)*
Fedakârlık	/fedakʌrłək/	Bir amaç uğruna veya gerçekleştirilmesi istenen herhangi bir şey için kendi çıkarlarından vazgeçme **Eş anlam** Özveri	Adalılara ve onların yaşadıkları evlere karşı düzenli, iyi planlanmış, akıl ve fedakârlık gerektiren bir saldırı yapıyorlardı. *(Zülfü Livaneli, Son Ada'nın Çocukları, s.118)*
Gayrı	/gʌjrə/	Başka, diğer	Allah'tan gayrı korkum yoktur. *(İsmail Bilgin, Kurtuluşun Kahramanları Küçük Şükriye, s.48)*
Giz	/gız/	Aklın erişemediği, açıklanamayan veya çözülemeyen şey	Kıymık, dedektif bürosunu boşuna mı kurdu? Masal-mektupların gizini çözecek elbette. *(Sevim Ak, Vanilya, s.43)*

		Eş anlam Sır	
Güz	/gɥz/	Kuzey yarım kürede eylül, ekim ve kasım aylarını içine alan süre **Eş anlam** Sonbahar	Bir yazın, bir güzün boğayla, buğrayı savaştırırlardı. *(Dede Korkut Hikayeleri, s.12)*
Hâlsiz düşmek	/hʌlsəzdɥʃmek/	Çok fazla yorulmak, gücü tükenmek	Ne var ki bir süre sonra yorulmaya başlamışlar. *(Cengiz Aytmatov, Beyaz Gemi, s.59)*
Hasar almak	/hʌsʌrʌɬmʌk/	Herhangi bir olayın yol açtığı kırılma, dökülme, yıkılma gibi zarar	Zayıf ve çürük binalar ağır hasar aldı ve yıkılırlar. *(Naci Görür, Türkiye'de Deprem Az Gittik Uz Gittik, s.79)*
Hasret	/hʌsret/	Bir kimseye kavuşma isteği **Eş anlam** Özlem	Kahveci dedem kahveyi devredeli çok oldu. Beğenmediğim oralete hasret kaldım... *(Şermin Yaşar, Dedemin Dükkanı, s.199)*

Helak	/helak/	Ölme, öldürme, yok etme, yok olma	Boğa da oğlana sürdü geldi. Diledi ki oğlanı helak kılsın. *(Dede Korkut Hikayeleri, s.13)*
Hınç	/həntʃ/	Öç alma duygusu ile dolu öfke **Eş anlam** Kin	Veresiye yazdırıyor hep, ben de yazmıyorum. Kinlenmiş bana, hıncını alıyor. *(Şermin Yaşar, Dedemin Dükkanı, s.156)*
Hüner	/hɥner/	Beceri isteyen ustalık **Eş anlam** Beceriklilik	Develerden kızıl deve ver bu oğlana, şişlik olsun, hünerlidir. *(Dede Korkut Hikayeleri, s.13)*
İhtiyar	/ıhtıjʌr/	Yaşlı, kocamış olan, pir (kimse), genç karşıtı **Eş anlam** Yaşlı	Bak sana ne anlatcam, bir gün ben küçükken...” diye başlıyor anlatmaya Çeşmeci Dede. O kadar ihtiyar ki, kendi çocukluğunu hatırlıyor sadece ve çok güzel anlatıyor. *(Şermin Yaşar, Dedemin Dükkanı, s.164)*
İlim	/ılım/	Evrenin veya olayların bir bölümünü konu olarak seçen, deneye dayanan yöntemler ve	Töremizde kilim demek ilim demektir. *(Fatih Kısaparmak, Kilim)*

		gerçeklikten yararlanarak sonuç çıkarmaya çalışan düzenli bilgi **Eş anlam** Bilim	
İltifat etmek	/ıltıfʌtetmek/	Beğenmek, rağbet etmek	(Hiçbirine iltifat etmeyerek gönüllüye) Kardeşim sözüm size değil! *(Namık Kemal, Vatan Yahut Silistre, s.197)*
Kabile	/kʌbile/	Ortak bir atadan türediklerine inanılan toplumsal ve ekonomik ilişkilerinde anaerkil, ataerkil anlayışı uygulayan geleneksel topluluk **Eş anlam** Boy	Yerlilerin rengi, beden yapıları kabileden kabileye değişir. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.41)*
Kalıntı	/kʌɬəŋtə/	Eski çağlardan kalmış şehir veya yapı **Eş anlam**	Midos Koyu'nda görkemli doğal güzelliklerden başka, bir de iki bin yıllık geçmişin tanığı olan Argos kalıntıları vardı.

		Ören, harabe	*(Gülten Dayıoğlu, Midos Kartalı'nın Gözleri, s.15)*
Kılık	/kəłək/	Bir kimsenin giyinişi, dış görünüşü	Boyuna kılık değiştirdiği halde, çocuklar onun bir gölge gibi peşlerinde olduğunu biliyorlar, ama bir türlü yakalayamıyorlardı. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.75)*
Kilit	/kılıt/	Anahtar, düğme gibi takılıp çıkarılabilen bir parça yardımıyla çalışan kapatma aleti	Bakkalın kapısını kilitleyip halamdan pastayı aldığım gibi kahveye koştum. *(Şermin Yaşar, Dedemin Dükkanı, s.173)*
Konukseverlik	/konukseverlık/	Konuksever olma durumu **Eş anlam** Misafirperverlik	Bizim bu konukseverliğimize karşılık vermek isteyen Başkan, ayağa kalkıp bir konuşma yaptı. *(Zülfü Livaneli, Son Ada'nın Çocukları, s.27)*
Kudretli	/kudretlı/	Gücü olan kişi **Eş anlam** Güçlü	"Kudretli Hünkârım," demiş, "yeryüzünde sizin kadar iyi cömert başka kimse yoktur. Halk bu iyiliklerinizi hiçbir zaman ödeyemez." *(Ahmet Ümit, Masal Masal İçinde, s.14)*

Kumandan	/kumʌŋdʌn/	Bir asker topluluğunun başı **Eş anlam** Komutan	Çevreyi dinledikten sonra yanındaki bölük kumandanlarına nerelere hücum edeceklerini, siperleri ele geçirir geçirmez, karşı taarruzu kırmak için makineleri mevzilendirecekleri yerleri gösterdi. *(Mehmet Niyazi, Çanakkale Mahşeri, s.266)*
Kuşatmak	/kuʃʌtmʌk/	Çevresini sarmak, çevrelemek, çevirmek **Eş anlam** Ablukaya almak, ihata etmek, muhasara etmek	Düşman suyu geçti. Şehrin öbür tarafında herkes birbirine giriyor. Memleket bir iki güne kadar bütünüyle kuşatılacak gibi görünüyor. *(Namık Kemal, Vatan Yahut Silistre, s.23)*
Kutsal	/kutsʌł/	Güçlü bir dinî saygı uyandıran veya uyandırması gereken **Eş anlam** Mukaddes, kutsi	Çeşitli yerleri dolaşmaya başladılar. Ağaç işlemelerini, kutsal eşekleri, öküzleri ve tapınakları ilgiyle seyrettiler. *(Hakkı Özkan, Okyanus Çocukları, s.155)*
Lakırdı	/łʌkərdə/	Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi **Eş anlam**	Dünyanın bu hâli de varmış! Ben vatanı bilirim, ben vatan lakırdısını işitmiştim. *(Namık Kemal, Vatan Yahut Silistre, s.10)*

		Söz	
Layık	/lajək/	Nitelikleri, özü, hareketleri, davranışlarıyla bir şeyi elde etmeye hak kazanmış olan **Eş anlam** Yaraşan	Hilal Coşkuner, bir yıl sonra Dünya Olimpiyat Komitesi'nin dürüst ve centilmen sporculara verdiği Baron de Quebertin Centilmenlik Ödülü'ne layık görüldüğünde Türkiye'ye ve ailesine büyük bir onur kazandırdı. *(Ahmet Şerif İzgören, Küçük Beyaz Uğurböceği, s.38)*
Medrese	/medrese/	İslam ülkelerinde, genellikle İslam dini kurallarına uygun bilimlerin okutulduğu yer	Arkadaşlarımın içinde en sevdiğim din hocası Bahir Efendi idi. Medreseden sonra Darülfununu da tamamlamıştı. *(Ömer Seyfettin, Seçilmiş Öyküler, s.206)*
Memleket	/memleket/	Bir kimsenin doğup büyüdüğü yer **Eş anlam** Ülke, yurt, şehir	Bahçıvan büyük ağacı bir yabancı mühendisin aşıladığını, aşıyı da memleketinden getirdiğini söylerdi. *(Samed Behrengi, Bir Şeftali Bin Şeftali, s.2)*
Minnettar	/mınnettʌr/	Birinden gördüğü iyiliğe karşı kendini borçlu	Bu nazik alkışlarınızla sizin de Başkanımıza derin minnettarlığınızı sunduğunuzu anlıyor

		sayan, gönül borcu olan kimse, gönül borçlusu	ve toplantıyı açıyorum. *(Zülfü Livaneli, Son Ada'nın Çocukları, s.77)*
Münasebet	/mɥnasɛbet/	İki şey arasındaki uygunluk **Eş anlam** Neden, gerekçe, vesile, sebep, ilinti, ilişki	"Yoooo" dedi kadın. "Niye kaybolalım, ne münasebet?" *(Şermin Yaşar, Dedemin Dükkanı, s.79)*
Müsaade etmek	/mɥsadɛɛtmek/	İzin vermek	Oğlum otur oturduğun yerde. Sana mı kalmış insanlara okuma sevgisi kazandırmak? Sana hiç "Çalışıyor musun? Kütüphaneye kaç kişi geliyor?" diye soran oldu mu? Otur kütüphanede, aybaşında da maaşını al işte. – Efendim müsaade ederseniz ben bunu yapmak istiyorum. – Git, ne yaparsan yap, benden izin aldığını söyle; ama sonradan pişman olma. *(Ahmet Şerif İzgören, Küçük Beyaz Uğurböceği, s.23)*

Nakış	/nʌkəʃ/	Genellikle kumaş üzerine renkli iplikler veya sırma ve sim kullanarak elle, makineyle yapılan işleme	Kilim kalbin aynasıdır, gönlün sesidir; her nakışı duygu ifadesidir. *(Fatih Kısaparmak, Kilim)*
Niyet	/nıjet/	Bir şeyi yapmayı önceden isteyip düşünme **Eş anlam** Maksat	Anneanne içeri girmeye niyetli gözükmüyordu. *(Sevim Ak, Vanilya, s.36)*
Öğütmek	/øɣɥtmek/	Tane durumundaki nesneleri bir araçla ezerek un durumuna getirmek	O boğa katı taşa boynuz vursa un gibi öğütürdü. *(Dede Korkut Hikayeleri, s.12)*
Rasathane	/rʌsʌthane/	Gök gözlemleri yapan, gök cisimlerini ve olaylarını inceleyen yer **Eş anlam** Gözlemevi	Normalde Semerkant'tan habersiz ayrılan Ali'nin kafasının uçurulması gerekiyordu ancak Uluğbey gencin omuzundan tutup onu büyük bir yapının Semerkant Rasathanesinin önüne getirdi ve müjdeyi verdi. *(Ali Kuşçu, TRT AVAZ)*

Savulmak	/sʌvuɬmʌk/	Bir şeyden çekinerek bulunduğu yerden uzaklaşmak	Oğlan boğanın alnından yumruğunu giderdi, yolundan savuldu. Boğa ayak üstünde duramadı, düştü. *(Dede Kokut, Boğaç Han, s.17)*
Semiz	/semız/	Eti, yağı çok olan	"Sahibali'yle dağın aşağılarında taşların arkalarına bakıyor ve sana semiz bir yılan bulmak için sopalarımızı yılan deliklerine sokuyorduk. *(Samed Behrengi, Bir Şeftali Bin Şeftali, s.13)*
Sermek	/sɛrmek/	Açarak yaymak veya döşemek	Hayalimde; bir ağaç altına tek başına oturmuş, yere gazetesini sermiş, üstüne 100'er gram zeytin ve peynirini açmış, karnım doyuran bir Mustafa abi canlanıyordu. (*Şermin Yaşar, Dedemin Dükkanı, s.48)*
Sevda	/sevda/	Güçlü sevgi **Eş anlam** Aşk	Sevda öykülerine bayılır Kıymık. Bu da yük gemisinde çalışan bir miçonun başından geçen bir sevda öyküsüydü. Miço sevda

			yüzünden yirmi yıldır çalıştığı gemisini terk ediyor, ama sonunda gemiye geri dönüyor. *(Sevim Ak, Vanilya, s.32)*
Sır	/sər/	Aklın erişemediği, açıklanamayan veya çözülemeyen şey **Eş anlam** Gizem, giz	Altı yaşındayken babası keman çalmayı öğretmiş ona; ama Sava ne kadar istese de babası kadar iyi bir müzisyen olamamış. Bu işin sırrını da bir türlü çözememiş. *(Sevim Ak, Vanilya, s.40)*
Şaşırıp kalmak	/ʃʌʃərəpkʌlmʌk/	Çok şaşırmak, büyük bir şaşkınlığa düşmek	"Evde mi?" diye sordu Kıymık. Şaşırıp kalmıştı. "Bütün gün sokaklarda dolaşan biri nasıl eve tıkılır?" *(Sevim Ak, Vanilya, s.47)*
Şikâyet	/ʃɪkajet/ ya da /ʃɪkajɛt/	Hoşnutsuzluk belirten söz veya yazı **Eş anlam** Yakınma, Sızıltı, Sızlanma	Ne zaman bakkal dedeme sinirlensem, kahveci dedemin yanma gidiyorum. Tam şikâyet edecek oluyorum "Ne yaptı bana biliyor musun?" diye acıklı acıklı anlatacak oluyorum… *(Şermin Yaşar, Dedemin Dükkanı, s.22)*

Tan	/tʌn/	Güneş doğmadan önceki alaca karanlık **Eş anlam** Fecir	Tan yeri ağarırken Türk topçularının cehennem ateşi ortalığı yakıp yıkmaya başladı. *(Hasan Erdem, Kurtuluş Savaşı Hikayeleri, s.26)*
Tehdit	/tehdıt/	Sonradan verilecek bir ceza ile korkutma **Eş anlam** Gözdağı	Komşularımızın az da olsa bir bölümü Başkan'ın tehditlerine dayanamayarak onun yanında yer almıştı ama bu işe gönülsüzce katıldıkları belliydi. *(Zülfü Livaneli, Son Ada'nın Çocukları, s.115)*
Tekke	/tekke/	Tarikattan olanların barındıkları, ibadet ve tören yaptıkları yer **Eş anlam** Dergâh	Vatan bir Allah tekkesi değil midir? Tekkeye gelen kurbanın semizliğine, zayıflığına bakılır mı? *(Namık Kemal, Vatan Yahut Silistre, s.25)*
Teleskop	/tɛleskop/	Sonsuzdaki bir nesnenin gerçek görüntüsünü, içbükey bir aynadan yapılmış merceğinin	Her akşam konserve kutularından yaptığı teleskopuyla gökyüzündeki suçlu terziyi aramaya çıkıyor. *(Sevim Ak, Vanilya, s.6)*

		odak düzleminde veren ve gök bilimiyle ilgili gözlemlerde kullanılan optik aygıt **Eş anlam** Irakgörür, gözlemci	
Tezgâh	/tezgʌh/	Genellikle dükkânlarda satıcıların önündeki uzun masa	Kıymık bir gün anneannesini kapının önünde açtığı tezgâhın başında otururken buldu. *(Sevim Ak, Vanilya, s.36)*
Töre	/tøre/	Bir toplulukta benimsenmiş, yerleşmiş davranış ve yaşama biçimlerinin, kuralların, görenek ve geleneklerin, ortaklaşa alışkanlıkların, tutulan yolların bütünü	Zaman kadar eşik öyküleri, ateş kadar sıcak destanları anlatırdı onlara, töreyi öğretirdi. *(Bilgin Adalı, Dede Korkut Hikayeleri, s.15)*

		Eş anlam Âdet	
Ulu	/ułu/	Erdemleri bakımından çok büyük **Eş anlam** Yüce	Dirse Han dişi ehlinin sözüyle ulu toy eyledi, hacet diledi. *(Dede Korkut Hikayeleri, s.12)*
Yetinmek	/jetınmek/	Bir şeyi kendisi için yeter bularak daha çoğuna gerek görmemek, daha çoğunu istememek **Eş anlam** Kanaat etmek	Görmek istediğim kentleri televizyonda görmekle yetinmeyi öğrendim. *(Sevim Ak, Vanilya, s.14)*
Yüz vermek	/jųzvɛrmek/	Her istediğini yerine getirerek şımartmak; yakınlık göstererek, hoş görülü davranarak ölçüsüz hareketler yapmasına sebep olmak	(Hiç kimseye yüz vermeyerek) Ağalar!.. *(Namık Kemal, Vatan Yahut Silistre, s.195)*

Zeval vermemek	/zevʌlvɛrmemek/	Yok etmemek, sona erdirmemek	Memleket bir iki güne kadar bütün mülahazaya uğrayacak gibi görünüyor. Allah zeval vermesin devlet kalesini kendi askeriyle de muhafazaya kadirdir. *(Namık Kemal, Vatan Yahut Silistre, s.25)*